

## EDUSKUNNAN VASTAUS 72/2002 vp

### Hallituksen esitys laiksi sakon täytäntöönpanosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

#### *Asia*

Hallitus on vuoden 2001 valtiopäivillä antanut eduskunnalle esityksensä laiksi sakon täytäntöönpanosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 218/2001 vp).

#### *Valiokuntakäsittely*

Lakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LaVM 9/2002 vp).

#### *Päätös*

Nyt koolla oleva eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

## Laki

### sakon täytäntöönpanosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

#### 1 luku

#### **Yleiset säännökset**

#### 1 §

#### *Lain soveltamisala*

Tässä laissa säädetyssä järjestyksessä pannaan täytäntöön seuraavat seuraamukset:

1) rikoslain (39/1889) 2 a luvun 3 §:n 1 momentin mukaisesti päiväsakoin vahvistettu sakko sekä uhkasakko, yhteisösakko, rikesakko ja kurinpitosakko (*sakko*);

2) sotilaskurinpitolain (331/1983) 44 §:n 2 momentissa ja 45 b §:ssä tarkoitettu maksu;

3) omaisuuteen tai rahamäärään kohdistuva menettämisseuraamus;

4) rikokseen perustuva valtiolle tuomittu korvaus;

5) muussa kuin rikosasiassa valtiolle tuomittu korvaus, jos virallinen syyttäjä on esiintynyt siinä virkansa puolesta;

6) valtiolle tuomittu korvaus, joka perustuu sen varoista suoritettujen oikeudenkäyntiin liittyvien kustannusten korvaamiseen;

7) rikosvahinkolain (935/1973) mukaiseen valtion takautumisoikeuteen perustuva saaminen vahingosta vastuussa olevalta.

#### 2 §

#### *Seuraamusten täytäntöönpanokelpoisuus*

Sakon ja omaisuuteen kohdistuvan menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon on ryhdyttävä, kun ratkaisu, jolla kyseinen seuraamus on määrätty, on tullut lainvoimaiseksi tai kun ratkaisu on pantavissa täytäntöön kuten lainvoi-

mainen tuomio taikka kun asia on lopullisesti ratkaistu rangaistus- tai rikesakkomääräyksin.

Sotilaskurinpitolaissa tarkoitettu maksu on täytäntöönpanokelpoinen heti maksuksi muuntamisen jälkeen.

Rahamäärään kohdistuvaa menettämis-seuraa-musta ja 1 §:n 4—6 kohdassa tarkoitettua korvausta koskeva lainvoimaa vailla oleva ratkaisu voidaan panna täytäntöön siten kuin ulosotto-laissa (37/1895) säädetään lainvoimaa vailla olevan maksuvelvoitetta koskevan tuomion täytäntöönpanosta.

Rikosvahinkolain mukaisen valtion takautumissaamisen täytäntöönpanokelpoisuudesta säädetään erikseen.

### 3 §

#### *Täytäntöönpanosta huolehtiminen ja valtion puhevallan käyttäminen*

Oikeusrekisterikeskuksen tehtävänä on huolehtia tässä laissa tarkoitettua täytäntöönpanosta ja käyttää muutenkin valtion puhevaltaa Oikeusrekisterikeskuksen täytäntöön pantavina oleviin seuraamuksiin liittyvissä asioissa.

Valtion viranomainen, jonka tehtävänä on valvoa valtion etua asiassa, voi kuitenkin ottaa huolehtiakseen valtiolle tai mainitulle viranomaiselle tuomittavan rikokseen perustuvan vahingonkorvauksen ja oikeudenkäyntikulujen korvauksen perimisestä tässä laissa säädettyssä järjestyksessä (*itseperintä*). Viranomaisesta on tuolloin etsintäkuuluttamista lukuun ottamatta voimassa, mitä Oikeusrekisterikeskuksesta 2 luvussa säädetään.

### 4 §

#### *Täytäntöönpanoilmoitukset*

Tässä laissa säädettyssä järjestyksessä täytäntöön pantavia seuraamuksia määrävän viranomaisen on ilmoitettava ratkaisustaan ja Valtio-konttorin rikosvahinkolain nojalla suorittamastaan korvauksesta Oikeusrekisterikeskukselle siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

## 2 luku

### **Saatavan täytäntöönpano**

#### 5 §

#### *Maksutilaisuuden varaaminen*

Tässä laissa säädettyssä järjestyksessä täytäntöön pantavan sakon ja muun rahamääräisen seuraamuksen (*saatavan*) ensimmäisenä asteena määrävän viranomaisen, itseperinnästä huolehtivan viranomaisen ja rikosvahinkolain mukaisen valtion takautumisoikeuteen perustuvan saamisen osalta Oikeusrekisterikeskuksen on varattava maksuvelvolliselle tilaisuus maksaa rahamäärä heti.

Rangaistusmääräysmenettelyssä maksutilaisuuden varaa rangaistusvaatimuksen antava virkamies.

#### 6 §

#### *Oikeus saatavan maksamiseen*

Maksuvelvollisella on oikeus suorittaa sakko jo ennen seuraamusta koskevan ratkaisun täytäntöönpanokelpoiseksi tulemistä. Rangaistusmääräysmenettelyssä syytetyllä on oikeus suorittaa menetetyksi tuomittu rahamäärä, kun rangaistusvaatimus on toimitettu hänelle tiedoksi.

Maksaminen ei estä maksuvelvollista hakemasta muutosta siihen ratkaisuun, jolla kysymyksessä oleva seuraamus on määrätty, tai ilmoittamasta asiaa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Suoritetusta maksusta huolimatta täytäntöönpano maksettua rahamäärää vastaavalta osalta katsotaan päättyneeksi vasta kun ratkaisu on tullut lainvoimaiseksi tai asia on lopullisesti ratkaistu rangaistus- tai rikesakkomääräyksin.

#### 7 §

#### *Oikeusrekisterikeskuksen maksukehotus*

Oikeusrekisterikeskuksen on tarkastettava, onko sen täytäntöön pantavana oleva saatava maksettu ennakolta. Jos saatava on kokonaan tai

osittain maksamatta, Oikeusrekisterikeskuksen on kehoitettava maksuvelvollista hänen tiedossa olevaan osoitteeseensa lähetetyllä kehotuksella siinä asetetussa lyhyessä määräajassa suorittamaan maksamatta oleva rahamäärä.

Maksukehotusta ei tarvitse lähettää, jos sitä voidaan aikaisemman täytäntöönpanon johdosta tai muusta syystä pitää ilmeisen tarpeettomana tai jos ulosottotoimin tapahtuva täytäntöönpano saattaisi vaarantua.

## 8 §

### *Ulosoton hakeminen*

Oikeusrekisterikeskuksen on haettava ulosottoa, jos maksukehotusta ei lähetetä tai jos lähetetty maksukehotus ei ole johtanut saatavan maksamiseen.

## 9 §

### *Ulosottolain soveltaminen*

Saatavaa koskevassa ulosottotoimin tapahtuvassa täytäntöönpanossa on soveltuvien osin noudatettava ulosottolain säännöksiä maksuvelvoitteen täytäntöönpanosta, jollei tässä laissa toisin säädetä.

## 10 §

### *Ulosottomiehen maksukehotus ja ilmoitusvelvollisuus*

Tässä laissa tarkoitetun saatavaa koskevan asian saavuttua ulosottomiehelle hänen on kehoitettava maksuvelvollista täyttämään maksuvelvollisuutensa lyhyessä määräajassa. Maksukehotusta ei tarvitse antaa, jos sitä voidaan aikaisemman täytäntöönpanon johdosta tai muusta syystä pitää ilmeisen tarpeettomana tai jos täytäntöönpano saattaisi vaarantua.

Maksukehotusta annettaessa maksuvelvolliselle on ilmoitettava, että saatava, jollei sitä vapaaehtoisesti suoriteta, voidaan periä häneltä ulosottotoimin ja että, jollei vankeudeksi muunnettavissa olevaa sakkoa saada ulosottotoimintaan perityksi, maksuvelvollinen tullaan haasta-

maan muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin. Maksuvelvolliselle on myös ilmoitettava mahdollisuudesta saada pyynnöstä maksuaikaa.

## 11 §

### *Maksuvelvolliselle annettavat tiedot*

Edellä 5 §:ssä tarkoitettua maksutilaisuutta varattaessa sekä 7 ja 10 §:ssä tarkoitettua maksukehotusta annettaessa maksuvelvolliselle on annettava tilisiirtolomakkeella tai muulla vastaavalla tavalla saatavan maksamista ja maksusuorituksen oikeaa kohdentamista varten tarvittavat tiedot siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

## 12 §

### *Saatavan maksaminen*

Maksuvelvollisen on saatavan maksamisen yhteydessä ilmoitettava hänelle saatavan maksamista ja maksusuorituksen oikeaa kohdentamista varten annetut tiedot. Saatava voidaan suorittaa pankkiin, ulosottomiehelle ja vankeudeksi muunnettavissa olevien sakkojen osalta muullekin 25 §:n 1 momentin mukaiselle haastamiseen oikeutetulle virkamiehelle tämän tavoittaessa maksuvelvollisen. Myös saatavan osasuoritus on otettava vastaan.

Haastamiseen oikeutetun virkamiehen on annettava käteissuorituksesta maksajalle sellainen kuitti, josta säädetään valtion perimiskuitista annetussa asetuksessa (468/1978).

Maksujen tallettamisesta ja tilittämisestä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

## 13 §

### *Maksujen kohdentaminen*

Kun maksuvelvollisen maksamat varat eivät riitä kaikkien häneltä samalla kertaa tässä laissa säädettyssä järjestyksessä ulosottotoimin perittävien saatavien suorittamiseksi, kertyneet varat on käytettävä ensin vankeudeksi muunnettavissa olevan sakon maksamiseen. Kohdentamista

suoritettaessa maksu on lisäksi osoitettava niin, että useasta muunnettavasta sakosta tai muusta saatavasta maksu ensin kohdennetaan aikaisemmin määrätylle.

14 §

*Maksuajan myöntäminen*

Kun maksuvelvollinen ei sairauden, työttömyyden, asevelvollisuuden suorittamisen tai muun vastaavan syyn vuoksi kykene ilman kohtuutonta haittaa heti suorittamaan tässä laissa tarkoitettua saatavaa, voidaan hänelle myöntää maksuaikaa koko rahamäärälle tai sen osalle enintään vuodeksi. Erittäin painavista syistä maksuaikaa voidaan myöntää pitemmäksikin aikaa.

Maksuaikaa ei saa myöntää, jos on aihetta olettaa, ettei maksuvelvollinen maksuajan myöntämisestä huolimatta täytä suoritusvelvollisuuttaan täysimääräisesti.

Maksuaikaa myönnettäessä voidaan asettaa suoritusvelvollisuutta koskevia ehtoja.

15 §

*Maksuajan myöntämismenettely*

Maksuajan myöntää pyynnöstä ulosottoperinässä olevissa asioissa ulosottomies ja muissa asioissa Oikeusrekisterikeskus. Maksuvelvollisen on maksuaikaa pyytäessään annettava asian ratkaisemista varten tarvittavat tiedot ja selvitykset. Ulosottomiehen on pyynnöstä annettava Oikeusrekisterikeskukselle sen päätöksentekoa varten tarvitsemat tiedot.

16 §

*Maksusuunnitelma*

Vuotta pitemmän maksuajan ehdoksi on maksuaikaa koskevassa päätöksessä asetettava suorituksen tapahtuminen maksusuunnitelman mukaan.

Jos maksuvelvollisella jo muuten on ulosottoasioita varten maksusuunnitelma, tämän lain

mukainen maksusuunnitelma voidaan sisällyttää siihen.

17 §

*Maksuaikaa koskevan päätöksen muuttaminen ja peruuttaminen*

Maksuaikaa koskevan päätöksen tehnyt viranomainen voi muuttaa maksuaikaa koskevaa päätöstä tai peruuttaa sen, jos maksuvelvollinen laiminlyö maksuajan myöntämistä koskevaan päätökseen sisältyvän ehdon täyttämisen, jos on käynyt ilmeiseksi, ettei maksuvelvollinen tule täyttämään ehtoa tai kykene täyttämään maksuvelvollisuuttaan, tai jos muuttamiseen tai peruuttamiseen on muu erityinen syy.

Maksuaikaa koskevan päätöksen muuttamista ja peruuttamista tarkoittavan asian käsittelyssä noudatetaan soveltuvien osin 15 §:ssä säädettyä menettelyä. Päätös voidaan peruuttaa maksuvelvollista kuulematta, jos sellaisesta mahdollisuudesta on ilmoitettu hänelle päätöksessä.

18 §

*Muutoksenhakukielto ja maksuaikaa koskevan asian saattaminen uuteen käsittelyyn*

Maksuaikaa koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta.

Maksuvelvollinen voi aikaisemman päätöksen estämättä pyytää uudelleen maksuaikaa. Sellaisen asian käsittelyssä noudatetaan 15 §:ssä säädettyä menettelyä.

19 §

*Etsintäkuuluttaminen*

Oikeusrekisterikeskuksen on etsintäkuulutettava maksuvelvollinen, jos vankeudeksi muunnettavissa olevaa sakkoa ei saada ulosottoihin perittyä hänen omaisuudestaan ja jos hänen olinpaikkansa on tuntematon tai hänen voidaan olettaa pakoilevan perintätöimenpiteitä.

Etsintäkuuluttaminen käsittää poliisimieheen kohdistetun poliisin tietojärjestelmään toimitetun kehotuksen periä maksuvelvollisen tavates-

saan 1 momentissa tarkoitettu saatava tai haastaa maksuvelvollinen muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin. Etsintäkuulutuksessa on mainittava saatavan maksamista ja maksusuorituksen tilittämistä varten tarvittavat sekä poliisin henkilörekistereistä annetun asetuksen (1116/1995) 2 §:n 5 kohdassa mainitut tiedot.

Etsintäkuuluttamiseen voidaan ryhtyä ilman ulosottomiehen antamaa estetodistusta, jos Oikeusrekisterikeskuksen käytettävissä olevien tietojen mukaan maksuvelvollinen on vailla vakinaista asunto-osoitetta, asuu ulkomailla tai jos ulosottomiehen mahdollisuuksia tavoittaa maksuvelvollinen voidaan muista vastaavista syistä pitää huonoina.

## 20 §

*Etsintäkuulutuksen peruuttaminen ja oikaiseminen*

Etsintäkuulutus on peruutettava, jos täytäntöönpano on päättynyt, jos maksuvelvollinen on haastettu muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin tai jos haastamiselle taikka muuntorangaistuksen määräämiselle on laissa säädetty este. Jos etsintäkuulutukseen sisältyvissä tiedoissa tapahtuu muutoksia, kuulutus on oikaistava.

Etsintäkuulutuksen peruuttamista varten on maksun vastaanottajan viivytyksettä ilmoitettava maksusta Oikeusrekisterikeskukselle.

## 21 §

*Täytäntöönpanosta luopuminen*

Oikeusrekisterikeskus saa luopua tässä laissa säädettyssä järjestyksessä täytäntöön pantavan vähäisen saatavan, saatavan vähäisen maksamatta olevan osan taikka kauan tuloksettomassa perinnässä olleen saatavan tai sen osan täytäntöönpanosta siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

## 22 §

*Rahamäärän palauttaminen*

Jos saatavan maksamiseksi suoritettu rahamäärä on kokonaan tai osaksi maksettava maksuvelvolliselle takaisin ylemmän tuomioistuimen lainvoimaiseksi tulleen ratkaisun johdosta tai muusta syystä, rahamäärän vastaanottaneen viranomaisen on palautettava rahamäärä ja maksettava sille korkoa kuusi prosenttia vuodessa suorituspäivästä takaisinmaksupäivään. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää, että palautusta tai korkoa ei makseta, jos se on säädettyä rahamäärää pienempi.

## 23 §

*Kuittaaminen*

Jos sillä viranomaisella, jonka olisi palautettava varoja maksuvelvolliselle, on täytäntöön pantavana häntä koskeva muu saatava, palautettava rahamäärä ja sille tuleva korko saadaan kuitata saatavan suoritukseksi. Kuittaamisesta on ilmoitettava maksuvelvolliselle.

## 3 luku

**Muuntorangaistus**

## 24 §

*Muuntorangaistusmenettelyyn ryhtyminen*

Maksuvelvollinen on haastettava muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin, jos vankeudeksi muunnettavissa olevaa täytäntöönpanokelpoista sakkoa ei saada täysimääräisesti häneltä perittyä eikä ilmene syytä jatkaa kysymyksessä olevan seuraamuksen perintää.

Haastamista ei saa suorittaa, jos maksuvelvollinen on suorittamassa asevelvollisuutta, on reservin kertausharjoituksessa tai palvelemissa aseettomana tai siviilipalvelusmiehenä taikka jos hänelle on myönnetty yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) mukainen velkajärjestely.

25 §

*Haastaminen muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin*

Maksuvelvollisen kutsuu muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin haastemieslain (505/1986) 1 tai 6 §:ssä mainittu virkamies antamallaan haasteella.

Haasteessa maksuvelvollinen kutsutaan saapumaan tuomioistuimeen vastaamaan virallisen syyttäjän vaatimukseen muuntorangaistuksen määräämisestä ja ilmoitetaan käsittelyajankohta ja -paikka. Haastetulle on haastamisen yhteydessä ilmoitettava, että asia voidaan ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta ja että hän voi toimittaa kirjallisen vastineensa tuomioistuimelle ennen asian käsittelyä.

Haastamisesta on maksuvelvolliselle annettava vahvistetun kaavan mukaiselle lomakkeelle laadittu haastetodistus, joka sisältää myös tiedot maksamatta olevista sakoista.

26 §

*Käsittelypäivän määrääminen*

Asian käsittelypäivä on määrättävä siten, että maksuvelvolliselle jää ennen oikeudenkäyntiä vähintään kuukausi aikaa maksaa muunnettavana oleva sakko.

Jos maksuvelvollinen on jo haastettu muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin, hänet saadaan muusta sakosta haastaa samaan oikeudenkäyntiin 1 momentissa mainittua lyhyemmälläkin ajalla. Oikeudenkäynnissä läsnä olevaan maksuvelvolliseen voidaan ilman haastamistakin kohdistaa vaatimus muuntorangaistuksen määräämisestä.

27 §

*Maksutilaisuuden varaaminen*

Maksuvelvolliselle on haastettaessa ilmoitettava mahdollisuudesta maksamalla suorittaa se sakko, josta hänet haastetaan muuntorangaistuk-

sen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin. Hänelle on tilisiirtolomakkeella tai muulla vastaavalla tavalla annettava sakon maksamista ja maksusuorituksen oikeaa kohdentamista varten tarvittavat tiedot siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Tiedot on annettava myös siinä tapauksessa, että haastamiselle on laissa säädetty este.

28 §

*Muuntorangaistusvaatimuksesta luopuminen*

Virallinen syyttäjä saa jättää vaatimatta muuntorangaistuksen määräämistä maksamattoman sakon sijaan, jos

1) sakkoon johtanut rikosta sen haitallisuus huomioon ottaen on kokonaisuutena arvostellen pidettävä vähäisenä eikä rikoksesta ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa,

2) sakkoon johtanut rikos on tehty alle 18-vuotiaana eikä rikoksesta ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa tai vankeutta enintään kuusi kuukautta tai

3) muuntorangaistusta on pidettävä kohtuuttomana tai tarkoituksettomana ottaen huomioon maksuvelvollisen henkilökohtaiset olot, rikoksesta hänelle aiheutuneet muut seuraukset, sosiaali- ja terveydenhuollon toimet tai muut seikat, eikä tärkeä yleinen etu muuta vaadi.

Virallinen syyttäjä voi rikoslain 2 a luvun 7 §:ssä tai lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetun lain (619/1996) 26 §:ssä mainituilla perusteilla jättää vaatimatta muuntorangaistuksen määräämistä maksamattoman uhkasakon sijaan, jollei tärkeä yleinen etu muuta vaadi.

Jos virallinen syyttäjä on päättänyt jättää vaatimatta muuntorangaistusta, hän saa peruuttaa päätöksensä vain, jos asiassa ilmenneen uuden selvityksen mukaan päätös on perustunut olenaisesti puutteellisiin tai virheellisiin tietoihin.

Ylemmällä syyttäjällä on oikeus ottaa asia uudelleen ratkaistavaksi siten kuin siitä erikseen säädetään.

## 29 §

*Alueellisesti toimivaltainen tuomioistuin ja sen kokoonpano*

Muuntorangaistuksen määräämistä koskeva asia käsitellään maksuvelvollisen asumis- tai tapamispaikan käräjäoikeudessa.

Muuntorangaistuksen määräämistä koskevasa asiassa käräjäoikeus on päätösvaltainen myös, kun siinä on yksin puheenjohtaja.

## 30 §

*Asian käsittely tuomioistuimessa*

Muuntorangaistuksen määräämistä koskeva asia käsitellään rikosasioiden oikeudenkäynnistä voimassa olevassa järjestyksessä, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Muuntorangaistusvaatimuksen esittää virallinen syyttäjä. Sakon tuomitsemiseen johtaneen rikosasian asianomistaja ei ole asianosainen muuntorangaistuksen määräämistä koskevassa oikeudenkäynnissä. Muuntorangaistuksen määräämisessä tarvittavien tietojen toimittamisesta syyttäjälle ja syyttäjältä edelleen käräjäoikeudelle säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Maksuvelvollisen on saavuttava tuomioistuimen käsittelyyn, jos hän haluaa tulla kuulluksi. Jos maksuvelvollinen on laillista estettä ilmoittamatta poissa, asia voidaan ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta. Maksuvelvollinen voi ennen asian käsittelyä toimittaa kirjallisen vastineen tuomioistuimen kansliaan.

## 31 §

*Tuomioistuinkäsittelyn lykkääminen*

Tuomioistuin voi lykätä muuntorangaistuksen määräämistä koskevan asian varatakseen maksuvelvolliselle tilaisuuden vankeudeksi muunnettavaksi vaaditun sakon maksamista varten. Asian käsittelyä voidaan lykätä myös maksutilanteen selvittämistä varten.

Käsittelyn tultua maksutilaisuuden varaamisen vuoksi lykättyksi tuomioistuimen on ilmoit-

tettava maksuvelvolliselle uusi käsittelyajan kohta ja uhka poissaolon varalta. Ilmoittamista käsittelystä poissa olleelle maksuvelvolliselle ei tarvitse tehdä, jos asiaa lykätään maksutilanteen selvittämistä varten.

## 32 §

*Tuomioistuimen ratkaisu*

Käräjäoikeuden ratkaisu muuntorangaistuksen määräämistä koskevassa asiassa on päätös, jonka tulee sisältää myös tarpeelliset tiedot käsittelystä, asianosaisista, vaatimuksista, vastauksista, todistelusta ja tuomioistuimen toimenpiteistä. Päätöksessä voidaan selostus muunnettavana olevista sakoista korvata luettelolla.

Tuomioistuimen on ilmoitettava muuntorangaistuksen määräämistä koskevasta ratkaisusta Oikeusrekisterikeskukselle siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

## 33 §

*Tuomioistuimen ratkaisun oikaiseminen*

Sen lisäksi, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 11 luvun 9 §:ssä säädetään, muuntorangaistuksen määränneen käräjäoikeuden on virallisen syyttäjän tai Oikeusrekisterikeskuksen ilmoituksesta oikaistava päätös maksamatta olevaa määrää vastavaksi, jos päätöksen julistamisen jälkeen ilmenee, että maksuvelvollinen on ennen julistamista maksanut osan vankeudeksi muunnetuista sakoista. Jos muutoksenhakutuomioistuin on jo ratkaissut muuntorangaistuksen määräämistä koskevan asian, sen on tehtävä oikaisu.

## 34 §

*Tuomioistuimen ratkaisun vaikutus perintään*

Muuntorangaistuksen määräämisen jälkeen vankeudeksi muunnetun sakon perimistä ulosototoimin ei saa jatkaa. Jos muuntorangaistusta ei ole määrätty, perimistä jatketaan.

35 §

*Vankeudeksi muunnetun sakon maksaminen*

Muuntorangaistus raukeaa, jos muuntorangaistukseen tuomittu ennen muuntorangaistuksen suorittamisen aloittamista maksaa muunnetuista sakoista suorittamatta olevan rahamäärän kokonaan. Jos täytäntöön pantavana on useita muuntorangaistuksia, tuomitulla on oikeus maksaa sakkonsa kokonaan yhdenkin muuntorangaistuksen osalta, jolloin se muuntorangaistus raukeaa.

36 §

*Muuntorangaistuksen täytäntöönpanoon ryhtyminen*

Kun muuntorangaistuksen määräämistä koskeva ratkaisu on tullut lainvoimaiseksi tai pantavissa täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio, Oikeusrekisterikeskuksen on haettava muuntorangaistuksen täytäntöönpanoa sen paikkakunnan ulosottomieheltä, jossa muuntorangaistukseen tuomittu asuu tai oleskelee. Ulosottomiehen on huolehdittava siitä, että tuomittu toimitetaan rangaistuslaitokseen.

Etsintäkuuluttamisesta sekä etsintäkuulutuksen peruuttamisesta ja oikaisemisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä 19 ja 20 §:ssä säädetään.

37 §

*Muuntorangaistuksen täytäntöönpanon lykkäminen*

Ulosottomiehen on ennen täytäntöönpanoa tiedusteltava muuntorangaistukseen tuomitulta, onko hän suorittamassa asevelvollisuutta, reservin kertausharjoituksessa tai palvelemassa aseettomana tai siviilipalvelusmiehenä, onko hänelle myönnetty yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain mukainen velkajärjestely, onko hän hoidettavana tai sijoitettuna rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain (39/1889) 2 luvun 1 e §:ssä tarkoitettussa laitoksessa tai

onko hän viimeisten kolmen kuukauden aikana ollut sellaisessa laitoksessa.

Tuomitulle on ilmoitettava mahdollisuudesta saada ulosottomieheltä pyynnöstä lykkäystä 1 momentissa mainitun jo päättyneen laitoksessa olemisen vuoksi. Jos etsintäkuulutuksen perusteella tavattu ilmoittaa pyytävänsä lykkäystä, poliisimiehen on otettava viivytyksettä yhteyttä ulosottomieheen.

Muuntorangaistuksen täytäntöönpanon lykkäämisestä muissa tapauksissa säädetään erikseen.

4 luku

**Menettämisseuraamus**

38 §

*Menettämisseuraamuksen täytäntöönpano*

Kun omaisuuden valtiolle menetetyksi tuomitsemista koskeva ratkaisu on tullut täytäntöönpanokelpoiseksi, omaisuus on asianomaisen valtion viranomaisen määräyksen mukaisesti otettava valtion käyttöön, myytävä tai hävitettävä (*täytäntöönpanotoimi*). Menettämisseuraamuksen panee täytäntöön kihlakunnan poliisilaitos. Täytäntöönpanoa varten tapahtuvasta omaisuuden haltuun ottamisesta on laadittava pöytäkirja noudattaen soveltuvin osin pakkokeinolain (450/1987) 4 luvun 9 §:ää.

Rahamääräisen menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon sovelletaan 2 luvun säännöksiä saatavan täytäntöönpanosta siltä osin kuin menetetyksi tuomittu rahamäärä ei ole poliisiviranomaisen hallussa ja tässä luvussa ei toisin säädetä.

Tullirikosasiassa määrätyn menettämisseuraamuksen täytäntöönpanosta on lisäksi voimassa, mitä siitä erikseen säädetään.

39 §

*Kiireelliset toimenpiteet*

Jos menetetyksi tuomittu omaisuus on helposti pilaantuvaa, arvoltaan nopeasti alenevaa tai



huomattavia hoitokustannuksia aiheuttavaa tai jos muut vastaavat syyt edellyttävät kiireellisiä toimenpiteitä, voidaan täytäntöönpanotoimesta määrätä, vaikka menettämisseuraamusta koskeva ratkaisu ei olekaan täytäntöönpanokelpoinen.

## 40 §

*Myöhemmän ratkaisun vaikutus menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon*

Kun on pantu täytäntöön lainvoimaa vailla oleva ratkaisu omaisuuden tai rahamäärän valtiolle menettämisestä, täytäntöönpano ei myöhemmin annetun ratkaisun vuoksi peräydy ennen sen lainvoimaiseksi tulemistä.

## 41 §

*Menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon hakeminen*

Oikeusrekisterikeskuksen tulee hakea menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa sillä tavoin kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään sen kihlakunnan poliisilaitokselta, jonka hallussa menetetyksi tuomittu omaisuus on tai jonka toimialueella omaisuus muuten on.

## 42 §

*Menetetyksi tuomitusta omaisuudesta määrääminen*

Menetetyksi tuomittua omaisuutta koskevista täytäntöönpanotoimista määrää sisäasiainministeriö. Se voi oikeuttaa lääninhallituksen tai kihlakunnan poliisilaitoksen tai, jos on kysymys tullirikosasiassa menetetyksi tuomitusta omaisuudesta, Tullihallituksen määräämään toimenpiteistä.

Täytäntöönpanotoimesta määrääminen käsittää mainittujen toimenpiteiden edellytyksistä ja menettelytavoista määräämisen siltä osin kuin lailla ei toisin säädetä.

## 43 §

*Menetetyksi tuomitun omaisuuden arvioiminen*

Valtiolle menetetyksi tuomittu omaisuus on arvioitava ennen kuin täytäntöönpanotoimeen ryhdytään, jos ratkaisu omaisuuden menettämisestä ei ole tullut lainvoimaiseksi tai kysymys on kolmannen henkilön oikeudesta ja jos kummasakaan tapauksessa ei asianomaisen viranomaisen ja omaisuuden omistajan tai kolmannen henkilön kesken ole sovittu omaisuuden arvosta.

Arvioimismenettelystä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

## 44 §

*Menettämisseuraamukseen tuomitun kuoleman vaikutus täytäntöönpanoon*

Menettämisseuraamukseen tuomitun kuoltua täytäntöönpano on keskeytettävä sen jälkeen, kun omaisuus on otettu valtion haltuun. Täytäntöönpanoa on jatkettava, jos asianomaiselle kihlakunnan poliisilaitokselle ei neljän kuukauden kuluessa haltuunottamisesta toimiteta todistusta siitä, että täytäntöönpanon raukeamista koskeva asia on rikoslain 8 luvun 15 §:n mukaisesti saatettu käräjäoikeuden ratkaistavaksi, tai jos raukeamista koskeva hakemus on lainvoimaisesti hylätty.

Jos haltuun otettu omaisuus on sellaista kuin 39 §:ssä säädetään, täytäntöönpanoa on 1 momentin estämättä jatkettava omaisuuden arvioimisen jälkeen.

## 45 §

*Menettämisseuraamusta koskevan vaatimuksen hylkääminen*

Jos tuomioistuin on lainvoimaisella tuomiolla hylännyt omaisuuden menetetyksi tuomitsemista koskevan vaatimuksen, omaisuus on pyynnöstä palautettava omistajalle tai sille, jolla siihen muuten on oikeus. Asianomaisella on oikeus saada omaisuudesta korvaus, jos sen palauttaminen ei täytäntöönpanotoimen suorittamisen tai muun syyn vuoksi ole enää mahdollis-

ta. Oikeusrekisterikeskus vahvistaa 43 §:n mukaiseen arvioon perustuen kirjallisesta hakemuksesta korvauksen ja suorittaa sen asianomaiselle.

Korvausta koskevaan päätökseen tyytymättömyydellä on oikeus ajaa kannetta kantajan kotipaikan tai Helsingin kärjäoikeudessa. Kanne on puhevallan menettämisen uhalla saatettava viireille kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun Oikeusrekisterikeskuksen vahvistama korvaus on suoritettu asianomaiselle. Vastaajana asiassa on valtio, jota edustaa Oikeusrekisterikeskus.

## 5 luku

### Sakkorekisteri

#### 46 §

##### *Sakkorekisterin käyttötarkoitus ja rekisterin tietojen käsittely*

Oikeusrekisterikeskus (*rekisterinpitäjä*) ylläpitää sakkorekisteriä, jota pidetään ja käytetään tässä laissa säädettyssä järjestyksessä täytäntöön pantavien asioiden täytäntöönpanoa varten.

Sakkorekisterin tietojen käsittelyyn oikeutettuja ovat Oikeusrekisterikeskuksen virkamiehet siltä osin kuin se on tarpeen heidän virkatehtäviensä suorittamiseksi.

Sakkorekisterin tietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietolakea (523/1999) ja tietojen luovuttamisen osalta viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), jollei jäljempänä toisin säädetä.

#### 47 §

##### *Sakkorekisterin sisältämät tiedot*

Sakkorekisteri sisältää täytäntöönpanotehtävien suorittamista varten seuraavat tiedot:

- 1) seuraamuksen kohteena olevan henkilön tunnistetiedot ja yhteystiedot henkilötunnus mukaan lukien;
- 2) seuraamuksen laatu ja määrä;
- 3) suoritettut täytäntöönpanotoimet ja niiden aika;

- 4) kertyneet rahamäärät;
- 5) täytäntöönpanon esteet;
- 6) muut täytäntöönpanotehtävien suorittamiseksi tarpeelliset tiedot.

Oikeusministeriö antaa tarkemmat määräykset tietojen teknisestä tallettamistavasta.

#### 48 §

##### *Rekisterinpitäjän tiedonsaantioikeus*

Rekisterinpitäjällä on sakkorekisterin ylläpitämiseksi ja lainmukaisten täytäntöönpanotehtävien hoitamista varten oikeus saada luonnollisen henkilön nimeä, henkilötunnusta, osoitetta ja kuolemaa koskevat ja muut vastaavat täytäntöönpanoa varten tarvittavat henkilön tavoittamiseen liittyvät tiedot väestön keskusrekisteristä ja oikeushenkilöä koskevat vastaavat tiedot asianomaisilta rekisteriviranomaisilta.

#### 49 §

##### *Vastuu sakkorekisteriin talletetuista tiedoista*

Oikeusrekisterikeskus vastaa sakkorekisteriin talletettujen tietojen virheettömyydestä ja rekisterin käytön laillisuudesta. Rekisterinpitäjä on velvollinen korvaamaan taloudellisen ja muun vahingon, joka on aiheutunut rekisteröidylle tai muulle henkilölle virheellisiin tietoihin liittyvästä tai muusta lainvastaisesta sakkorekisteriin talletettujen tietojen käsittelystä. Vahingonkorvauslakia (412/1974) sovelletaan siten kuin henkilötietolain 47 §:n 2 momentissa säädetään.

#### 50 §

##### *Sakkorekisterin tietojen salassapito ja luovuttaminen*

Sakkorekisterin sisältämät rikokseen ja rikosoikeudelliseen seuraamukseen liittyvät tiedot on pidettävä salassa. Mainittujen tietojen käsittelyssä rekisterinpitäjän on noudatettava erityistä huolellisuutta sekä varmistettava rekisterin teknisen ja organisatorisen suojaustason riittävyys.

Oikeusrekisterikeskus saa salassapitovelvollisuuden estämättä pyynnöstä luovuttaa tietoja niille, joiden oikeudesta mainittujen tietojen saamiseen säädetään erikseen lailla. Tietoja ei saa luovuttaa enää sen jälkeen, kun kolme vuotta on kulunut lainvoimaisen tuomion tai muun lopullisen viranomaisratkaisun julistamisesta tai antamisesta.

Oikeusrekisterikeskus saa lisäksi luovuttaa salassa pidettäviä tietoja tämän lain mukaisten täytäntöönpanotehtävien suorittamista varten ulosotto-, poliisi- ja vankeinhoitoviranomaisille sekä 25 §:n 1 momentin mukaisille haastamiseen oikeutetuille virkamiehille.

## 51 §

*Sakkorekisterin tietojen luovuttamismenettely*

Tiedot sakkorekisteristä luovutetaan sakkorekisterin otteella, joka sisältää kaikki ne tiedot, joiden saamiseen pyynnön esittäjällä on oikeus. Tiedot voidaan luovuttaa myös teknisen käytöyhteyden välityksellä.

Jos pyynnön kohteena olevasta ei ole talletettu 1 momentissa tarkoitettuja tietoja, sakkorekisterin otteen on sisällettävä ilmoitus siitä.

## 52 §

*Tietojen poistaminen sakkorekisteristä*

Sakkorekisterin sisältämät tiedot poistetaan vuoden kuluttua siitä, kun niitä koskevan tässä laissa tarkoitetun seuraamuksen täytäntöönpano on päättynyt.

Rikokseen ja rikosoikeudelliseen seuraamukseen liittyvät tiedot on kuitenkin säilytettävä kolme vuotta niiden perustana olevan lainvoimaisen tuomion tai muun lopullisen viranomaisratkaisun julistamis- tai antamispäivästä.

## 6 luku

**Erinäiset säännökset**

## 53 §

*Itseperintään liittyvä tuomioistuinmenettely*

Jos valtion viranomainen ottaa huolehtiakseen sille tuomittavan vahingonkorvauksen tai oikeudenkäyntikulujen korvauksen perimisestä, siitä on ennen oikeudenkäynnin päättymistä ilmoitettava asianmukaisella tavalla rikosasiaa ensimmäisenä oikeusasteena käsittelevälle tuomioistuimelle. Jos korvausvaatimus hylätään alemmassa tuomioistuimessa, ilmoitus voidaan tehdä muutoksenhakutuomioistuimelle. Ilmoitusta ei voida tehdä enää myöhemmin.

Tuomioistuimen on tarvittaessa otettava selvää, periikö oikeudenkäynnissä valtion puhevaltaa käyttävä viranomainen korvauksen itse, ja ratkaisussaan mainittava tuomioistuimelle tehdystä itseperintäilmoituksesta.

## 54 §

*Tarkemmat säännökset*

Viranomaisten keskinäisestä ilmoitusvelvollisuudesta ja asioiden selvittämisestä sekä täytäntöönpanotoimenpiteiden kirjaamisesta ja niistä ilmoittamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Täytäntöönpanossa tarvittavien lomakkeiden kaavat vahvistaa oikeusministeriö.

## 7 luku

**Voimaantulosäännökset**

## 55 §

*Voimaantulo*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan sakkorangaistuksen täytäntöönpanosta 20 päivänä kesäkuuta 1963 annettu laki (318/1963) ja sakkorangaistuksen täy-

täytäntöpanosta 23 päivänä toukokuuta 1969 annettu asetus (321/1969) niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä rangaistusten täytäntöpanosta 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun lain (39/1889) 6 luvun 1—10, 10 a ja 11—13 § sekä 14 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 6 luvun 1 § laeissa 595/1977 ja 744/1995, 2 ja 3 § mainitussa laissa 595/1977 sekä laissa 972/2001, 4—7 sekä 9, 10 ja 11 § mainitussa laissa 595/1977, 8 § viimeksi mainitussa laissa ja laissa 651/1986, 10 a § laissa 555/1999, 12 § laissa 1076/1979 ja mainitussa laissa 555/1999 sekä 13 § ja 14 §:n 1 momentti mainitussa laissa 651/1986.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöpanon edellyttämiin toimiin.

## 56 §

### *Siirtymäsäännökset*

Tätä lakia sovelletaan jäljempänä säädetyin poikkeuksin myös niiden seuraamusten täytän-

töönpanoon, jotka ovat tulleet täytäntöönpanokelpoisiksi ennen lain voimaantuloa.

Ennen tämän lain voimaantuloa täytäntöönpanokelpoiseksi tulleesta sakosta ei saa ulosmitata sakkorangaistuksen täytäntöönpanosta annetun lain 9 §:n 1 momentissa tarkoitettua asuntoa.

Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tulleen maksuaikaa koskevan pyynnön käsittelee sen saanut viranomainen, jos sillä lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan on toimivalta ratkaista maksuaikaa koskeva asia.

Omaisuuteen ja poliisin hallussa olevaan rahamäärään kohdistuvan menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoasiat lakkaavat olemasta vireillä ulosottoviranomaisissa tämän lain tullessa voimaan. Jos menetetyksi tuomittu omaisuus on tuolloin ulosottomiehen hallussa, hänen tulee suorittaa täytäntöönpano loppuun tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

## Laki

### **rikoslain 9 luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*lisätään* 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 9 lukuun, sellaisena kuin se on siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen, uusi 10 § seuraavasti:

9 luku

**Oikeushenkilön rangaistusvastuusta**

10 §

*Yhteisösakon täytäntöönpano*

Yhteisösakko pannaan täytäntöön sakon täytäntöönpanosta annetun lain ( / ) mukaisessa järjestyksessä.

Yhteisösakon sijasta ei saa määrätä muuntorangaistusta. \_\_\_\_\_

Tämä laki tulee voimaan \_\_\_\_\_ päivänä \_\_\_\_\_ kuuta 20 \_\_\_\_.

## **Laki**

### **lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetun lain 26 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta 16 päivänä elokuuta 1996 annetun lain (619/1996) 26 § seuraavasti:

26 §

*Uhkasakon periminen ja muuntorangaistuksen määrääminen*

Tämän lain nojalla maksettavaksi tuomittu uhkasakko peritään ja sakotettu haastetaan muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin sakon täytäntöönpanosta annetun lain ( / ) mukaisessa järjestyksessä. Uhka-

sakosta ei kuitenkaan saa määrätä muuntorangaistusta, elleivät erittäin painavat syyt sitä vaadi. Jos muuntorangaistusta ei ole määrätty, muunnettavina olleiden sakkojen perimistä jatketaan ulosottotoimin.

Tämä laki tulee voimaan \_\_\_\_\_ päivänä \_\_\_\_\_ kuuta 20 \_\_\_\_.

## **Laki**

### **rikosvahinkolain 19 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* 21 päivänä joulukuuta 1973 annetun rikosvahinkolain (935/1973) 19 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 2 momentti laissa 1110/1990 ja 3 momentti laissa 133/1987, seuraavasti:

19 §

Valtion takautumisoikeuteen perustuva saaminen peritään sakon täytäntöönpanosta annetun lain ( / ) mukaisessa järjestyksessä. Perintään ei voida ryhtyä ennen kuin tuomioistuimen päätös, jolla vahingosta vastuussa oleva on velvoitettu suorittamaan korvausta, on saanut lainvoiman. Vapautuksen tai helpotuksen myöntä-

misestä tämän pykälän nojalla valtiolle tulevan korvauksen suorittamisesta on lisäksi voimassa, mitä maksuvapautuslaissa (529/1980) säädetään.

Oikeusrekisterikeskus edustaa valtiota takautumisoikeuden käyttämistä koskevissa asioissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

## Laki

### kiinteistönvälityslikkeistä ja vuokrahuoneiston välityslikkeistä annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* kiinteistönvälityslikkeistä ja vuokrahuoneiston välityslikkeistä 15 päivänä joulukuuta 2000 annetun lain (1075/2000) 17 §:n 3 momentti seuraavasti:

17 §

*Valvonta ja valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeus*

tarkoitetusta sakkorekisteristä tiedot, jotka ovat tarpeen vastaavan hoitajan luotettavuuden selvittämiseksi. Oikeudesta saada tietoja rikosrekisteristä säädetään erikseen.

Lääninhallituksella on oikeus saada sakon täytäntöönpanosta annetun lain ( / ) 46 §:ssä

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

## Laki

### perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* perintätoiminnan luvanvaraisuudesta 22 päivänä huhtikuuta 1999 annetun lain (517/1999) 13 §:n 1 momentti seuraavasti:

13 §

*Valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeus*

täytäntöönpanosta annetun lain ( / ) 46 §:ssä tarkoitetusta sakkorekisteristä.

Etelä-Suomen lääninhallituksella on oikeus saada valvontaa sekä toimiluvan myöntämistä ja peruuttamista koskevien asioiden käsittelyä varten tarpeellisia tietoja rikosrekisteristä ja sakon

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

## Laki

### velkojen maksunsaantijärjestyksestä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* velkojen maksunsaantijärjestyksestä 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun lain (1578/1992) 6 §:n 1 momentin 2 kohta seuraavasti:

6 §

*Viimeksi suoritettavat saatavat*

Viimeksi suoritetaan:

2) ylikuormamaksu, kilpailunrikkomismaksu, menetetyksi tuomittu rahamäärä sekä muu vastaava rikoksen tai lainvastaisen menettelyn vuoksi tuomittu tai määrätty julkisoikeudellinen maksuseuraamus, ei kuitenkaan rikoslain

(39/1889) 2 a luvun 3 §:n 1 momentin mukaisesti päiväsakoin vahvistettu sakko ja uhkasakko, sekä vero- tai vakuuttamisvelvollisuudesta annettujen tai muiden vastaavien säännösten rikkomisesta johtuva veron tai maksun korotus;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 31 päivänä toukokuuta 2002